

Randenmaaier met rechtstreekse afvoer van het maaisel op het veld in het kader van Leaderproject 'Boeren op de rand'.

Boeren met een randje

De grote drukte op het veld is weer aangebroken. Dit is het moment om een goed beheer van de teeltvrije zone mee te nemen bij de veldwerkzaamheden. Want wie hier nu over nadenkt, kan heel wat tijdswinst boeken in de toekomst!

Leen Vervoort, Boerennatuur Vlaanderen

Het decreet Integraal Waterbeleid bepaalt dat er geen bodembewerkingen mogen plaatsvinden tot op 1 meter afstand vanaf de bovenste rand van het talud van alle oppervlaktewaterlichamen. Samen met het verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen (uitgezonderd bemesting door rechtstreekse beweiding) ontstaat een strook van 1 meter die geen oogstbare teelt kan voortbrengen, noch als grasland gescheurd mag worden. Dit is de zogenaamde teeltvrije zone.

Langs waterlopen en grachten

Terreinervaring leert dat die teeltvrije zone nog niet langs alle oppervlaktewa-

terlichamen aanwezig is. Op het terrein is de interpretatie ervan ook niet altijd eenduidig. Daarom werd een kaart opgemaakt van waterlopen (uit de *Vlaamse Hydrografische Atlas*) en grachten (opgenomen in het Grootchalig Referentiebestand) waar de teeltvrije zone zeker moet worden gerespecteerd. Deze kaart kan jaarlijks geactualiseerd worden en is raadpleegbaar op het e-loket van het departement Landbouw en Visserij. Ze is ook terug te vinden op de afdrukplannen van de verzamelaanvraag. De teeltvrije zone blijft wel deel uitmaken van de rest van het perceel. De bemestingsnormen gelden dus nog steeds voor de volledige oppervlakte van het aangegeven perceel.

Doordacht maai-beheer

Op de percelen waar de regelgeving al goed wordt nageleefd, zal zich meestal een strook met een spontane bedekking van grassen en kruiden ontwikkeld hebben. Ingeval van probleemkruiden in de eenmeterteeltvrije zone mag je geen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, ook niet om bijvoorbeeld akkerdistel plaatselijk te bestrijden. De enige optie om de strook te beheren is maaien. De teeltvrije zone mag je gedurende het hele jaar maaien, maar je doet dat bij voorkeur vóór de probleemkruiden in het zaad komen. Om de maaiwerkzaamheden uit te voeren, kan je een klepelmaaier of een schijvenmaaier (eventueel met afvoer) gebruiken. Met een smalspoorttractor met een side-shiftmaaier of klepelmaaier op arm kan je ook maaien als de teelt op het veld staat, zoals bij mais en aardappelen. Om de strook verder te laten verschromen of op zijn minst aanrijking door afgespoelde nutriënten tegen te gaan,

is zijdelings afvoeren van het maaisel aangewezen. Daarbij wordt het maaisel afgevoerd in de ploegvoor of weggeblazen op de akker, waar het kan verdrogen of ondergewerkt worden. Zo verarm je de teeltvrije zone en krijgen probleemkruiden minder kans. Met een doordacht maaibeheer put je de hardnekkige wortelstokonkruiden (akkerdistel, grote brandnetel, heermoes ...) uit en krijg je een stabiele grasvegetatie met bloeiende kruiden. Na verloop van tijd zal je maar één keer per jaar moeten maaien. Laat de zode zeker intact. Onkruiden zoals heermoes ontwikkelen zich net op verstoorde bodems. Dankzij een goede wortelstructuur wordt ook oeverafkalving tegengegaan.

Van proef naar praktijk

In diverse regio's in Vlaanderen zetten landbouwers al in op een duurzaam randenbeheer. Allerlei samenwerkingsvormen werden op poten gezet, gaande van het jaarlijks collectief laten maaien van de akkerranden (bijvoorbeeld in de regio Beernem, Brugge, Damme, Oostkamp) tot een gemeenschappelijke aankoop en gebruik van een klepelmaaier op arm (Beveren, Kruike, Zoersel ...). Na enkele proefprojecten in Oost- en

West-Vlaanderen zijn ook in de provincie Antwerpen trajecten opgestart, om samen met landbouwers een duurzaam randenbeheer na te streven. Zo kunnen landbouwers uit Brecht, Stabroek, Wuustwezel en Zoersel via het Leaderproject 'Boeren op de rand' een beroep doen op een klepelmaaier op arm met wegblaassysteem. "Teeltvrije stroken langs mais- en ruggenteelten zoals aardappelen kunnen mits de juiste bandenkeuze (smalspoor) nog perfect gemaaid worden in juni. Met een klepelmaaier op arm is dat vlot werken", aldus Stef Aernouts van Loonwerk Aernouts. Ook in de vallei van de Aa wordt hierrond een traject opgestart met landbouwers uit Herentals, Kasterlee, Lille en Vorselaar, hier in het kader van het Water-Land-Schaproject {Beek.Boer.Bodem}. Landbouwers met percelen in die gemeenten kunnen aan een voordelig tarief akkerranden laten maaien.

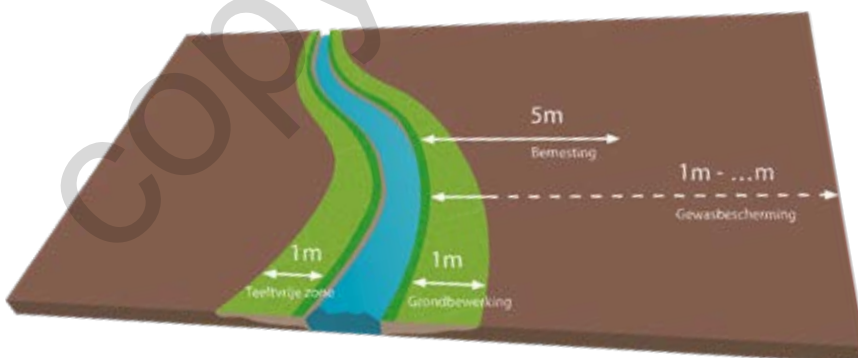
Indien je zelf niet over een geschikte maaier beschikt, is een machine voor gemeenschappelijk gebruik een goede optie. Wil je het maaisel afvoeren, maar heeft de lokale loonwerker of machine-ring geen geschikte machine? Neem dan contact op met Boeren natuur Vlaanderen via info@boeren natuur.be.

Wat met vergroening en beheerovereenkomsten?

Als je meer dan 15 ha bouwland bewerkt, dan moet je over minstens 5% ecologisch aandachtsgebied (EAG) beschikken om aanspraak te kunnen maken op de gangbare landbouwsubsidies. Een bufferstrook langs een waterloop of een akkerrand (eventueel langs een waterloop) komt in aanmerking als EAG. Heb je reeds een beheerovereenkomst afgesloten voor die strook? Die kan toch meetellen als EAG, maar je krijgt dan een aangepaste vergoeding.

Wie naast de waterloop al een grasstrook heeft aangelegd in uitvoering van een beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer, voldoet meteen ook aan de voorwaarden rond de teeltvrije zone. De teeltvrije zone maakt immers integraal deel uit van de strook en hoeft dus niet afzonderlijk geregistreerd te worden. De oppervlakte van de teeltvrije strook wordt mee in rekening gebracht voor de beheerovereenkomst en heeft dus geen gevolgen voor de beheervergoeding. ■

 www.boeren natuur.be/boeren-op-de-rand en www.boeren natuur.be/beek-boer-bodem

Er geldt een verbod op bodembewerkingen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de eenmeterstrook vanaf de bovenste rand van het talud van alle oppervlaktewaterlichamen.